

EURO & TALOUS

SUOMEN PANKIN AJANKOHTAISIA ARTIKKELEITA TALOUDESTA

Sisältö

Lainanottajien, pankkien ja maksujärjestelmien kriisinkestävyttä on vahvistettava	3
---	---

PÄÄKIRJOITUS

Lainanottajien, pankkien ja maksujärjestelmien kriisinkestävyyttä on vahvistettava

4.5.2022 – Euro & talous 1/2022 – Rahoitusvakaus

Venäjän hyökkäys Ukrainaan aiheuttaa mittaamattoman määrän inhimillistä kärsimystä ja tuhoa. Sotatoimilla on laaja-alaisia ja pitkäaikaisia vaikutuksia koko maailman ja myös Suomen talouteen, politiikkaan ja rahoitusvakaudellisiin riskeihin. Epävarman toimintaympäristön ja Suomen rahoitusjärjestelmän rakenteellisten haavoittuvuuksien vuoksi lainanottajien, pankkien ja maksujärjestelmien kriisinkestävyyttä on tärkeää vahvistaa entisestään. Kotitalouksien liiallisen velkaantumisen hillintään tarvitaan nykyistä tehokkaammat välineet.

Venäjän helmikuussa 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainassa on järkyttävä humanitääriäinen ja taloudellinen katastrofi Ukrainalle. Sota heikentää koko Euroopan taloutta ja kasvattaa inflaatiota. Venäjän naapurimaana ja kauppakumppanina Suomi kokee vahvasti sodan vaikutukset. Vapaudella ja ihmiselämällä ei kuitenkaan ole hintaa. Sodan lopettamiseksi on tehtävä kaikki voitava.

Rahoitusmarkkinat reagoivat sodan alkuun voimakkaasti. Epävarmuuden kasvusta huolimatta rahoitusjärjestelmän toimintakyky on säilynyt, eikä uusia vakauttavia politiikkatoimenpiteitä ole toistaiseksi tarvittu. Muun muassa pankkien lisäpääomavaatimusten suuruutta säätelevä makrovakauseräpolitiikka on Suomessa pandemian jäljiltä yhä kevyttä.

Heikentyneet talousnäkymät, energian hintojen kallistuminen, korkojen odotettu nousu ja rahoituksen saatavuuden mahdollinen vaikeutuminen kasvattavat rahoitusvakaudeksi riskejä. Rahoitusvakauden näkökulmasta on toivottavaa, että kotitaloudet mitoittavat lainanhoitokykynsä niin, että kestävät ostovoiman heikentymisen ja mahdollisen korkojen nousun ja epävarmuuden työmarkkinoilla. Rahoituslaitoksiin ja rahoitusinfrastruktuuriin, kuten maksujärjestelmiin, kohdistuvat kyberriskit ovat kasvaneet, kun digitalisaatio on syventynyt ja Venäjän hyökkäyssota ulottuu myös tietoverkkoihin. Kyberriskien toteutuminen voi levittää epävarmuutta laajasti rahoitusjärjestelmään.

Suomessa rahoitusjärjestelmän keskeiset haavoittuvuudet liittyvät kotitalouksien suureen velkaantuneisuuteen ja pankkisektorin rakenteisiin. Kotitalouksien velkaantuminen on hivuttautunut ajan myötä hyvin suureksi ja kasvaa edelleen. Valtaosa velasta on asuntolainoja, jotka ovat pidentyneet ja kasvaneet pitkällä aikavälillä merkittävästi. Pankkisektori on kooltaan suuri ja keskittynyt, ja sen luotonanto ja oma varainhankinta kytkeytyvät hyvin vahvasti kiinteistömarkkinoihin. Suomen pankkisektori on myös kytkeytynyt tiiviisti Pohjoismaihin.

Suomen rahoitusjärjestelmä nauttii tällä hetkellä sijoittajien vahvaa luottamusta muiden Pohjoismaiden tavoin – ja hyvästä syystä. Luottamuksen säilyttäminen on välttämätön ehto rahoitusjärjestelmämme vakaudelle. Olemassa olevat rakenteelliset haavoittuvuudet ja vaikeutuneen toimintaympäristön kasvattamat rahoitusvakaudeksi riskit paljastavat sen, kuinka tärkeää on, että lainanottajien, pankkien ja maksujärjestelmien kriisinkestävyttä vahvistetaan.

Rahoitusjärjestelmän vakautta on jo edistetty monin tavoin, mutta ei vielä riittävästi. Basel III -uudistuksen täytäntöönpano on kesken, pankkiunioni on viimeistelemättä ja pääomamarkkinaunioni on vasta alkuvaiheessa. Lisäksi Suomen makrovakaustyökalut ovat edelleen puutteelliset.

Valtiovarainministeriö julkisti tammikuussa 2022 luonnoksen hallituksen esitykseksi toimenpiteistä, joilla voitaisiin hillitä kotitalouksien velkaantumista nykyistä tehokkaammin. Esitetyt uudistukset ovat tervetulleita. Niiden lisäksi tarvittaisiin myös välineitä, joilla voitaisiin hillitä tuloihinsa nähden voimakkaasti velkaantuneiden kotitalouksien määrän kasvua ja siten parantaa kotitalouksien kykyä suoriutua lainoistaan. Rahoitusvakaudesta vastaaville viranomaisille tulisi myös antaa valtuudet asettaa pankeille enemmän sellaisia lisäpääomavaatimuksia, joita voitaisiin tarvittaessa vapauttaa talouden vakavissa häiriötilanteissa tukemaan rahoituksen välittymistä.

Rahoitusvakaudesta vastaavien viranomaisten tavoitteena on varmistaa, että rahoitusjärjestelmä kykenee välittämään rahoitusta yrityksille ja kotitalouksille sekä hoitamaan muita yhteiskunnalle tärkeitä tehtäviään kaikissa olosuhteissa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että maksujärjestelmien toiminnan jatkuvuus turvataan vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Toimivien varajärjestelyjen suunnittelu, rakentaminen ja testaaminen yhteistyössä toimialan ja viranomaisten kesken vaativat aikaisempaa määrätietoisempaa työtä.

Sodalla on laaja-alaisia ja kauaskantoisia vaikutuksia talouden rakenteisiin, jotka heijastuvat myös rahoitusjärjestelmään. Esimerkiksi energiamarkkinoilla tapahtuvat

rakenteelliset muutokset voivat nopeuttaa vihreää siirtymää ja lisätä samalla rahoitussektorin siirtymäriskejä. Muutokset tulevat vaatimaan monelta osin sopeutumista, mutta siihen ihminen on hämmästyttävän kyvykäs. Kuluttajat, yritykset ja koko talous sopeutuvat muutoksiin ajan myötä, ja politiikalla voidaan tasoittaa muutoksen aiheuttamia suurimpia häiriöitä. Kaikkeen meidän ei silti pidä sopeutua. Euroopassa käynnissä olevaan sotaan me emme saa tottua.

Helsingissä 4.5.2022

Marja Nykänen
johtokunnan varapuheenjohtaja

Avainsanat

kotitalouksien velkaantuminen, rahoitusvakaus, järjestelmäriskit, makrovakauspoliittika